

BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO W NOWYCH PRZEPISACH TECHNICZNO-BUDOWLANYCH W DROGOWNICTWIE

Prof. dr hab. inż. Stanisław Gaca
Katedra Dróg, Kolei i Inżynierii Ruchu
Politechnika Krakowska
(KONSORCJUM PK, PG, PW, PWr, TG, TW)

„VII KRAKOWSKIE DNI BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO 2020”
19-21 lutego 2020 r.

- 1. Czy istnieją „*bezpieczne drogi*” i czy gwarantują one „*bezpieczeństwo ruchu drogowego*”?**
- 2. Jakimi środkami możemy uzyskać projektowanie „*bezpiecznych dróg*”?**
- 3. Jak wykorzystano nowe elementy wiedzy o bezpieczeństwie ruchu w przepisach techniczno-budowlanych?**

BEZPIECZEŃSTWO - pojęcie przeciwne do pojęcia ryzyka (brak ryzyka lub ochrona przed ryzykiem)

RYZIKO ZDARZENIA DROGOWEGO –
prawdopodobieństwo uczestniczenia w zdarzeniu drogowym lub prawdopodobieństwo bycia ofiarą wypadku (poniesienia szkody o określonej skali)

Nagłe zdarzenie: incydent – konflikt – kolizja – wypadek

Incydent – skutek nietypowego zachowania się człowieka w ruchu drogowym

Konflikt – zdarzenie zmuszające uczestnika ruchu do gwałtownego manewru w celu uniknięcia kolizji lub wypadku

Narażenie na ryzyko – parametry charakteryzujące poziom odniesienia dla przyjmowanych miar ryzyka lub konsekwencji wypadków

Konsekwencje zdarzeń drogowych – ofiarochłonność, ciężkość wypadków, koszty zdarzeń drogowych

Przykład zapisu z wykorzystaniem elementów teorii ryzyka (oczekiwana liczba wypadków danego rodzaju):

$$LW_i = R_E \cdot P_{Zi} \cdot P_{Ci}$$

Drogi mogą być w pełni bezpieczne, jeśli wyeliminuje się w ruchu drogowym czynnik decyzyjny uczestników tego ruchu i techniczne rozwiązania będą dostosowane do konstrukcji pojazdów (tylko pojazdy w pełni autonomiczne)

Drogi mogą być potencjalnie bezpieczne, jeśli stworzone będą wszystkie niezbędne warunki umożliwiające podejmowanie właściwych/bezpiecznych decyzji przez ich użytkowników i będą dostosowane do konstrukcji pojazdów

Drogi mogą być bezpieczne w określonym stopniu, tj. w takim w jakim jesteśmy w stanie sprostać wymaganiom dotyczącym dróg „potencjalnie bezpiecznych”

Spełnienie wymagań bezpieczeństwa ruchu narzuca konieczność zintegrowanego projektowania dróg, łączącego ich aspekty techniczne z formami użytkowania – dominująca rola człowieka jako użytkownika

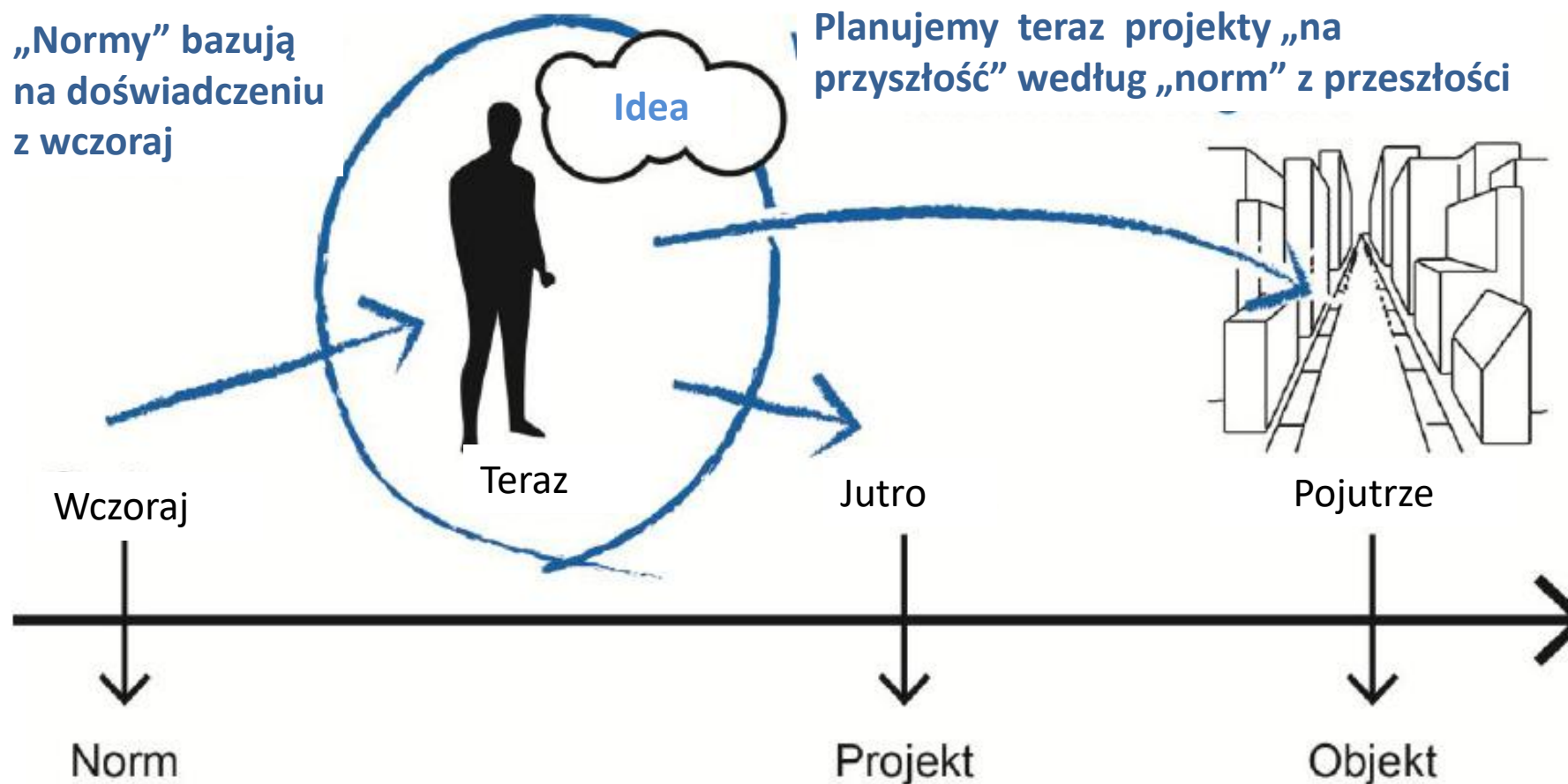
OGÓLNE ZAŁOŻENIA FORMUŁOWANIA ZAPISÓW W PT:

**PRZEPISY TECHNICZNO-BUDOWLANE POWINNY
FORMUŁOWAĆ WYMAGANIA PROJEKTOWANIA DRÓG
POTENCJALNIE BEZPIECZNYCH**

**JEŚLI NIE JEST MOŻLIWYM SPEŁNIENIE OKREŚLONYCH
WYMAGAŃ DLA DRÓG POTENCJALNIE BEZPIECZNYCH, TO
KONIECZNE JEST STOSOWANIE ŚRODKÓW
KOMPENSUJĄCYCH, KTÓRE OBNIŻAJĄ POZIOM RYZYKA**

**PONIEWAŻ NIE JEST MOŻLIWYM UJĘCIE W PRZEPISACH
TECHNICZNO-BUDOWLANYCH SZCZEGÓŁOWO WSZYSTKICH
ASPEKTÓW BEZPIECZEŃSTWA RUCHU, TO.....**

Jak aktualizować przepisy?

Forschungsauftrag SVI 2008/003 auf Antrag der Schweizerischen Vereinigung der Verkehrsingenieure und Verkehrsexperten (SVI)

ZAŁOŻENIA OGÓLNE DO NOWEJ STRUKTURY PRZEPISÓW TECHNICZNO-BUDOWLANYCH W DROGOWNICTWIE:

- 1. Struktura wielopoziomowa z podziałem na przepisy obligatoryjne i rekomendacje oraz zalecenia**
- 2. Umożliwienie wprowadzania nowych rozwiązań technicznych w zgodzie z przepisami techniczno – budowlanymi, „otwarcie” na wdrażanie przykładów „dobrej praktyki” znanych ze stosowania eksperymentalnego lub w innych krajach**
- 3. Łatwość aktualizacji w nawiązaniu do zmieniającej się wiedzy technicznej, warunków ekonomicznych i oczekiwań użytkowników**
- 4. Wprowadzenie pojęć „rozwiązanie standardowe”, „rozwiązanie dopuszczalne” jako obniżenie standardu (rozwiązania dopuszczalne w trudnych warunkach)**
- 5. Ułatwienie poszukiwań racjonalizacji kosztów budowy, eksploatacji i użytkowania**

PLANOWANY PRZEZ MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY ZBIÓR DOKUMENTÓW POZIOMU II

WRD	10		Kształtowanie sieci		
WRD	20		Odcinki dróg		
WRD	30		Skrzyżowania i węzły		
WRD	40		Ruch pieszych i rowerów		
WRD	50		Publiczny transport zbiorowy		
WRD	60		Nawierzchnie		
WRD	80		Utrzymanie i eksploatacja		
WRD	90		BIM i narzędzia cyfrowe		

Wybrane zagadnienia przepisów techniczno-budowlanych – poziom I

Prędkość do projektowania

Trudne warunki

Widoczność

Prędkość do projektowania drogi – parametr, który wyznacza standard drogi i uwzględnia jej funkcję oraz rolę w hierarchicznej sieci dróg. Przyporządkowane jej są graniczne parametry elementów drogi oraz zakres jej wyposażenia.

		Klasy funkcjonalne						
Cechy		A	S	GP	G	Z	L	D
Prędkość do projektowania Vp	standard	140	130	110	100	80	60	nie określa się
	zakres	110 - 140	90 - 130	80 - 110	70 - 100	40 - 80	40 - 60	30 - 40
Przekrój podstawowy	standard	2/2	2/2	2/2	1/2	1/2	1/2	1/2
	inny dopuszczalny	2/3; 2/4	2/3; 2/4	2/3, 2+1, 1/2	2/2; 2/3, 2+1	2/2	2-1	1/1
Szerokość pasa ruchu	standard	3,75	3,75	3,50	3,50	3,25	3,00	nie określa się
	zakres	3,50-3,75	3,25-3,75	3,25-3,50	3,00-3,50	3,00-3,50	2,75-3,50	2,50-3,50
Odległość między skrzyżowaniami / węzłami	standard	15,00	7,50	2,00	0,80	0,5	nie określa się	nie określa się
	zakres	od 5,00	od 3,00	od 1,00	od 0,60	nie określa się	nie określa się	nie określa się
Szerokość pasa awaryjnego	standard	3,00	2,50	—	—	—	—	—
	zakres	2,50 - 3,00	2,50 - 2,75	—	—	—	—	—
Szerokość opaski prawostronnej	standard	—	—	0,70	0,50	—	—	—
	zakres	—	—	0,00; 0,50; 0,70	0,00; 0,50; 0,70	—	—	—
Szerokość opaski lewostr. na jezdniach jednokierunk.	standard	0,70	0,70	0,70	0,50	—	—	—
	zakres	0,50; 0,70	0,50; 0,70	0,50; 0,70	0,00; 0,50; 0,70	—	—	—
Szerokość pobocza gruntowego	standard	1,25	1,25	1,50	1,25	1,00	0,75	0,75
	zakres	od 1,25	od 0,75	od 1,25	od 1,25	od 0,75	od 0,75	od 0,5

Trudne warunki

rozumie się przez to warunki terenowe albo środowiskowe albo zagospodarowania w otoczeniu drogi, które wymuszają i uzasadniają zastosowanie rozwiązania odbiegającego od standardowego, lecz **gwarantującego minimalny dopuszczalny standard właściwości użytkowych i poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu na drogach**. ~~Uznaje się, że występują trudne warunki, jeżeli zachodzi co najmniej jeden z wymienionych przypadków:~~

- ~~a) niekorzystne warunki gruntowo-wodne i geologiczne, jak osuwiska, szkody górnicze, tereny zalewowe,~~
  - ~~b) ograniczenia spowodowane ukształtowaniem lub dostępnością terenu przy budowie lub przebudowie drogi, skrzyżowania, węzła,~~
  - ~~c) obszary o zwartej zabudowie,~~
  - ~~d) konieczność ochrony wartościowych obiektów przyrodniczych lub zabytkowego zagospodarowania terenu,~~
  - ~~e) szczególne uwarunkowania związane z ochroną środowiska,~~
- ~~i nie pozwala na zastosowanie standardowego rozwiązania.~~

Zastosowanie rozwiązania dopuszczalnego w trudnych warunkach wymaga wykazania (dowód), że nie jest możliwe zastosowanie typowego rozwiązania (spełniającego wszystkie standardowe wymagania). Obniżenie wymagań technicznych dotyczy jedynie tych parametrów drogi, które są bezpośrednio związane z utrudnieniami.

Trudne warunki

Procedura postępowania (dowód) prowadzona w przypadku konieczności projektowania skrzyżowania z ograniczeniami wynikającymi z przebudowy lub trudnych warunków:

1. Określenie warunków, które wymuszają i uzasadniają zastosowanie rozwiązania odbiegającego od typowego (terenowe, środowiskowe, zagospodarowania w otoczeniu drogi); Wykazanie konieczności stosowania rozwiązań dopuszczalnych w trudnych warunkach.
2. Zaprojektowanie skrzyżowania z uwzględnieniem standardowych parametrów projektowych w celu wykazania braku możliwości zaprojektowania typowego rozwiązania.
3. Określenie stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, warunków ruchu i niezawodności funkcjonowania skrzyżowania:
  - a) istniejącego przy przebudowie skrzyżowania
  - b) typowego w przypadku skrzyżowania nowoprojektowanego.

Trudne warunki

4. Zaprojektowanie rozwiązania skrzyżowania przy spełnieniu kryteriów projektowych z uwzględnieniem ograniczonych parametrów geometrycznych.
5. Zestawienie tych parametrów skrzyżowania, które zostały obniżone i są bezpośrednio związane z utrudnieniami, oraz ich potencjalnego wpływu na funkcjonowanie skrzyżowania.
6. Określenie warunków ruchu, bezpieczeństwa i niezawodności funkcjonowania projektowanego skrzyżowania:
  - a) rozwiązanie sprawne, tzn. zapewniające wymagane przez zarządzającego ruchem warunki ruchu,
  - b) rozwiązanie bezpieczne, tzn. że liczba zdarzeń na skrzyżowaniu nie będzie większa niż w przypadku rozwiązania standardowego (nowoprojektowane) lub istniejącego w przypadku przebudowy, dopuszcza się stosowanie rozwiązań kompensujących,
  - c) rozwiązanie niezawodne, tzn. zapewniające możliwość prowadzenia ruchu w przypadku awarii pojedynczego pojazdu.

Rozwiązania kompensujące – rozumie się przez to wszelkiego rodzaju działania eliminujące lub łagodzące niekorzystne skutki zastosowania rozwiązań innych niż standardowe

PROJEKTOWE WARUNKI WIDOCZNOŚCI

- 1. Widoczność na zatrzymanie przed przeszkodą (odcinki dróg)**
- 2. Widoczność „decyzyjna” (2+1)**
- 3. Widoczność na wyprzedzanie (odcinki dróg)**
- 4. Widoczność w obrębie skrzyżowań**
- 5. *Widoczność z wjazdów na drogę***
- 6. *Widoczność związana z: ruchem pieszych, ruchem rowerzystów, przystankami komunikacji zbiorowej***
- 7. Widoczność w obrębie przejazdów kolejowych**
- 8. *Widoczność punktów rozdziału i wjazdów na węzłach drogowych***
- 9. *Widoczność w strefach ruchu uspokojonego***
- 10. Widoczność znaków i sygnalizatorów**
- 11. Ciągłość optyczna w obserwacji drogi**

Wymagania widoczności dla kierujących pojazdami (i)

każdego pasa ruchu jezdni drogi, łącznicy, jezdni zbierająco – odległość widoczności umożliwiająca zatrzymanie pojazdu poruszającego się z prędkością do projektowania (**dopuszczalną**) przed przeszkodą na jezdni.

skrzyżowania, przez wolne od przeszkód pole widoczności przy:

- 1) zbliżaniu się do skrzyżowania, odległość widoczności umożliwiającą zatrzymanie pojazdu poruszającego się z prędkością do projektowania przed krawędzią jezdni drogi z pierwszeństwem przejazdu,
- 2) ruszaniu z miejsca zatrzymania/podejmowania decyzji na wlocie drogi podporządkowanej,

wjazdu na węzłach z pasem włączania na jezdnię główną, na jezdnię zbierająco-rozprowadzającą oraz na łącznicę, przez wolne od przeszkód pole widoczności:

- 1) przy zbliżaniu się do pasa włączania,
- 2) na całej długości pasa włączania,

zjazdu lub wyjazdu i wjazdu z do obiektu i urządzenia obsługi uczestników ruchu bez pasa włączania:

- 1) odległość widoczności zjazdu, wyjazdu i wjazdu, umożliwiającą zatrzymanie pojazdu poruszającego się z prędkością do projektowania drogi po jezdni z pierwszeństwem przejazdu przed zjazdem, wyjazdem lub wjazdem
- 2) wolne od przeszkód pole widoczności przy ruszaniu z miejsca zatrzymania,

Wymagania widoczności dla kierujących pojazdami (ii)

przystanku transportu zbiorowego, odległość widoczności umożliwiająca zatrzymanie pojazdu poruszającego się z prędkością do projektowania przed wyznaczoną strefą przystanku na jezdni lub zatoką;

wyjazdu z jezdni głównej węzła i z jezdni zbierająco rozprowadzającej oraz z łącznicy, dostatecznie wczesne dostrzeżenia nosa wyspy rozdzielającej kierunki jazdy

stosowania dodatkowego pasa ruchu do wyprzedzania, przez spełnienie :

- 1) na zasadniczym pasie ruchu – decyzyjnej odległości widoczności przy zbliżaniu się do klina początkowego,
- 2) na dodatkowym pasie ruchu do wyprzedzania – decyzyjnej odległości widoczności przy zbliżaniu się do klina końcowego

przejścia dla pieszych - odległość widoczności przejścia i strefy oczekiwania pieszych, umożliwiającej zatrzymanie pojazdu poruszającego się z prędkością do projektowania drogi przed przejściem,

przejazdu dla rowerzystów - odległość widoczności przejścia i strefy oczekiwania rowerzystów, umożliwiającej zatrzymanie pojazdu poruszającego się z prędkością do projektowania drogi przed przejazdem dla rowerzystów

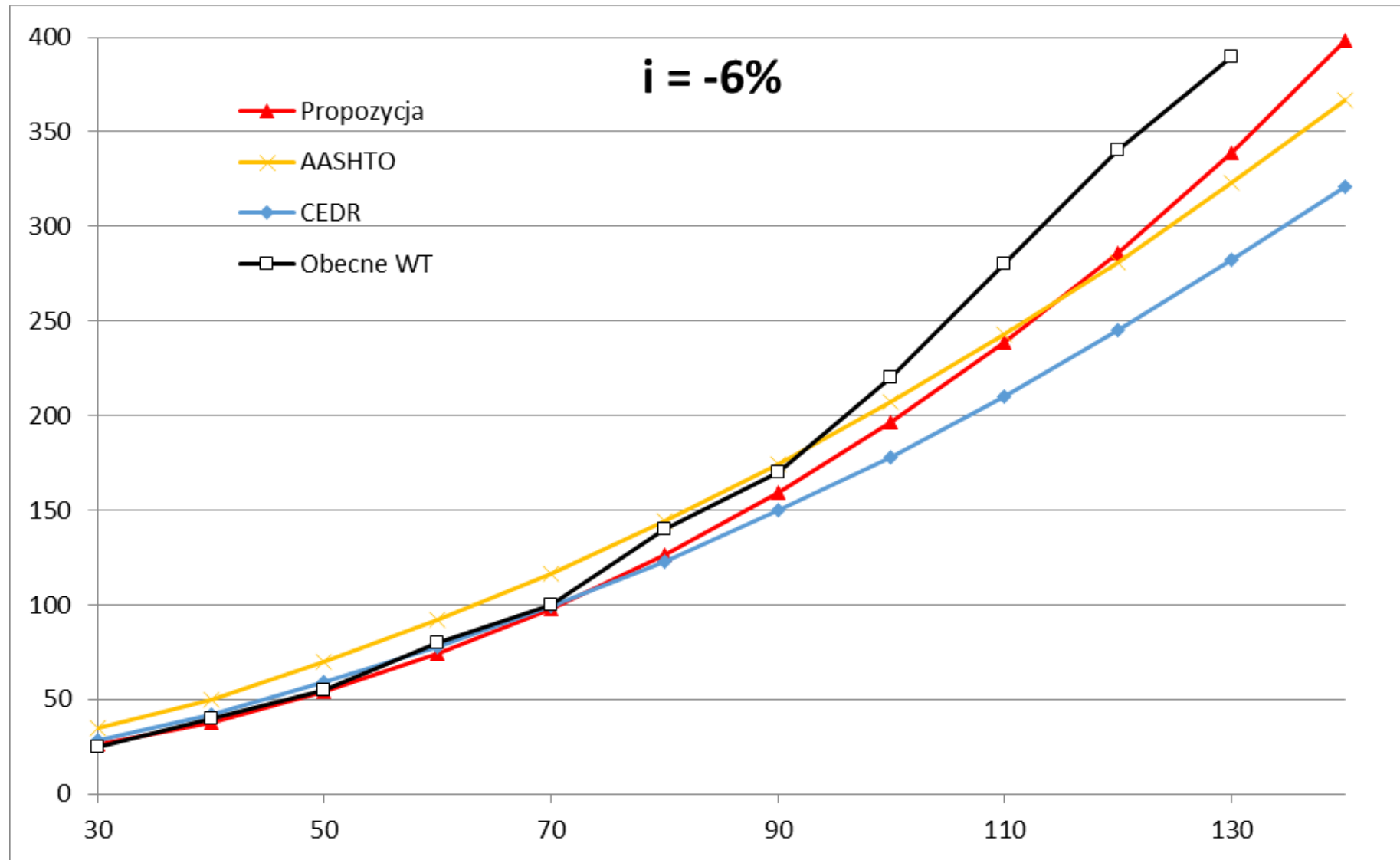
CZY MOŻNA ZMNIJSZYĆ DOTYCHCZASOWE WYMAGANE ODLEGŁOŚCI WIDOCZNOŚCI?

- „lepsze” pojazdy?
- „lepsza” nawierzchnia?
- „bardziej sprawny” kierujący?
  - wysokość przeszkody?
  - akceptowany poziom ryzyka?
    - oczekiwany komfort?
- zarządzanie prędkością w przypadkach występowania deficytu widoczności?

Samochód: $b = 3,4 - 3,7 \text{ m/s}^2$

Tramwaj: $b = 1,3 - 1,6 \text{ m/s}^2$

PROPONOWANE ZMIANY WYMAGAŃ W ODNIESIENIU DO ODLEGŁOŚCI WIDOCZNOŚCI NA ZATRZYMANIE

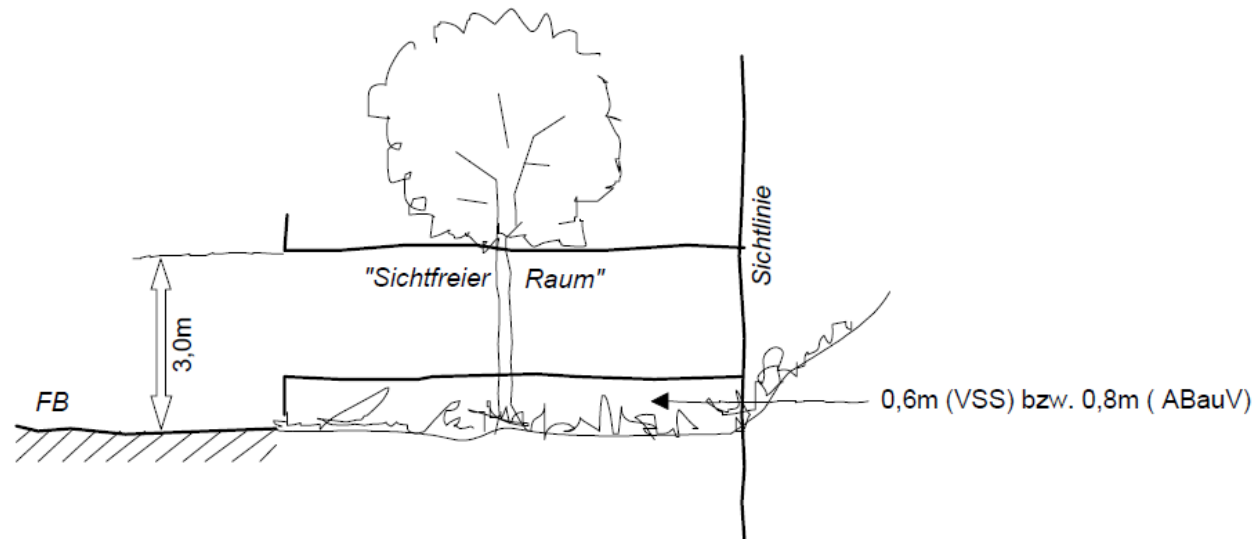
Chwilowe ograniczenia widoczności??

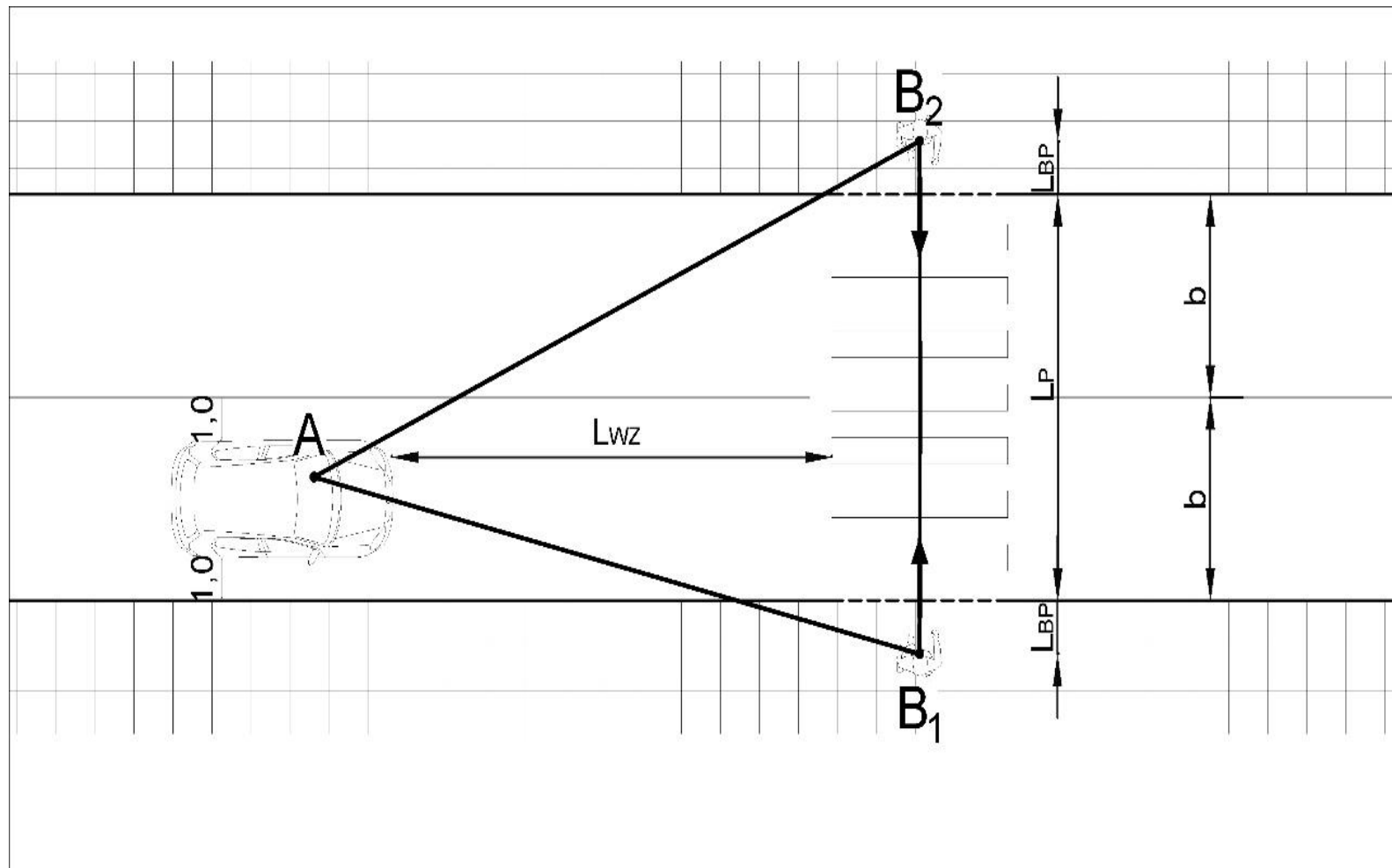
RAA – do 0,5 s

PL - $0,15V_{dp}$

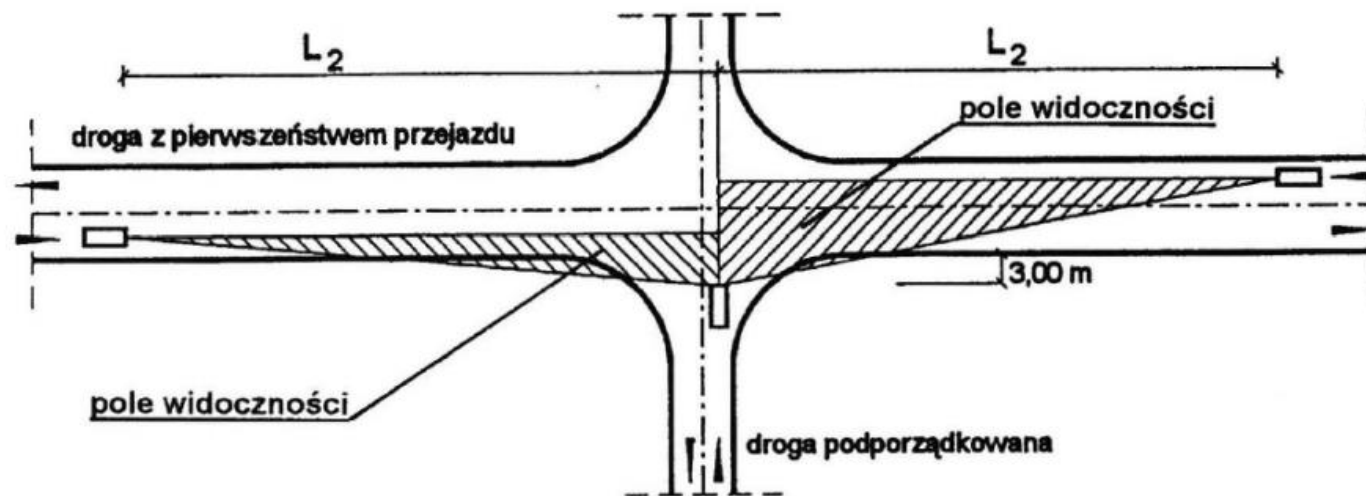
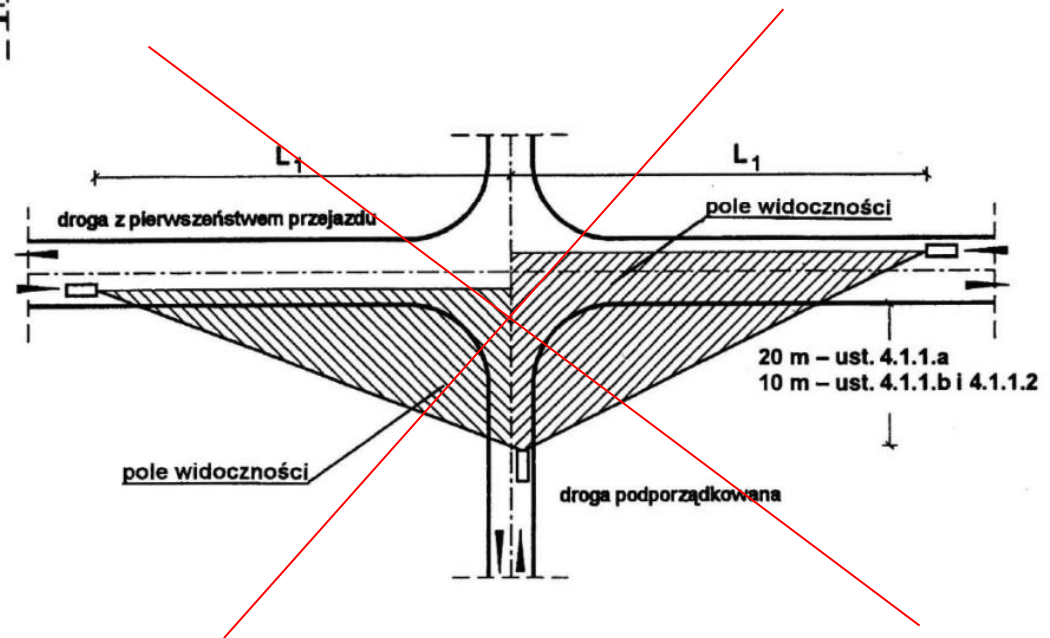
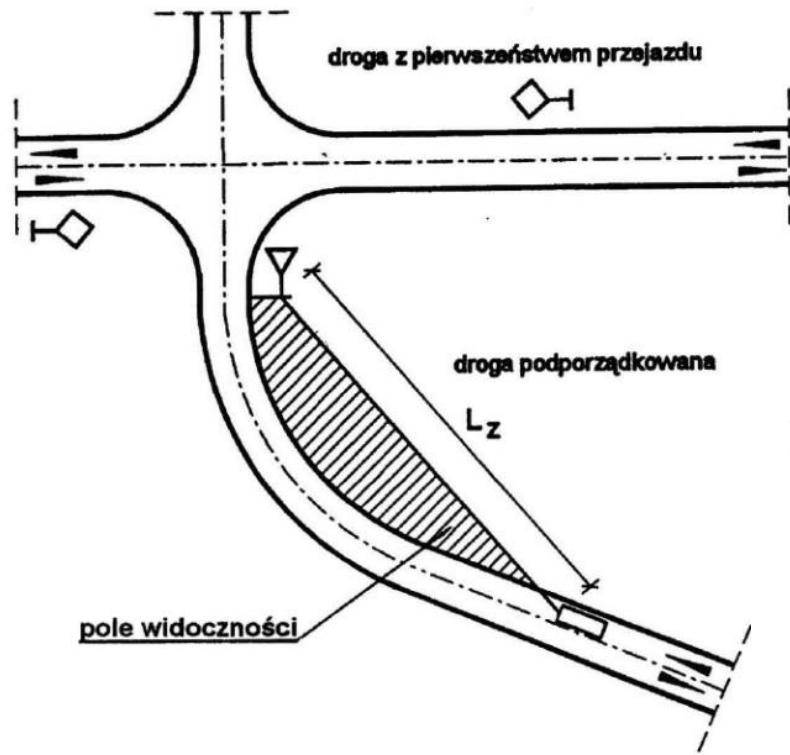
PRZESZKODY W PRZESTRZENI WIDOCZNOŚCI

1. Wysokość punktu obserwacyjnego i przeszkody/obserwowanego obiektu - 1,1 lub 2,5 m, przeszkoda 0,5 m lub 0,25 m, 1,0 m pieszy jako obserwowany cel
2. Pojedyncze elementy jako przeszkoda – z pozycji kierującego pojazdem NIE, z pozycji pieszego TAK?
3. Czy pojazd może być przeszkodą?
4. Przestrzeń wolna od przeszkód – wysokość w obrębie skrajni i poza skrajnią – **ocena przestrzenna!!!!**

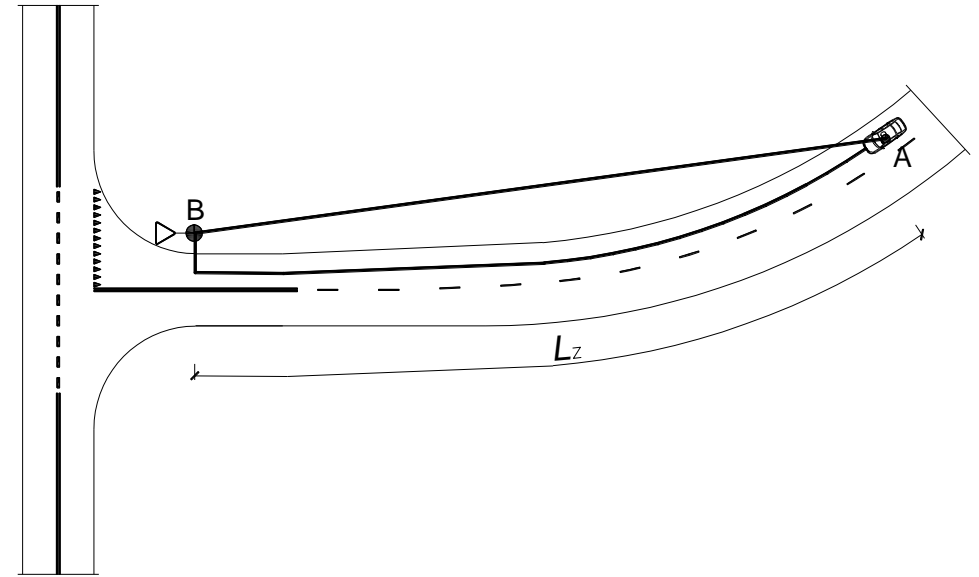
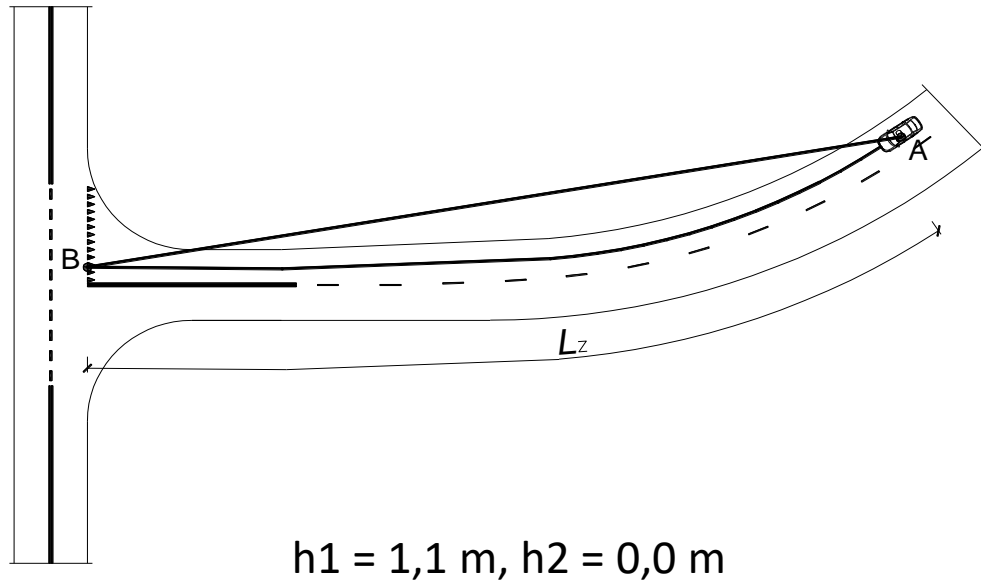

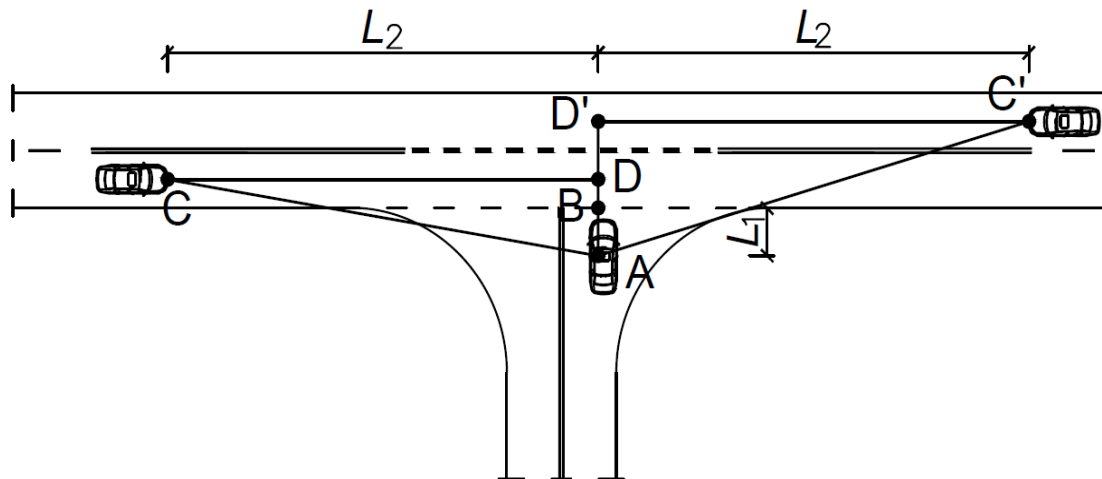
Pole widoczności pieszego z punktu widzenia kierującego pojazdem

Widoczność przy zbliżaniu się do skrzyżowania

Widoczność przy ruszaniu

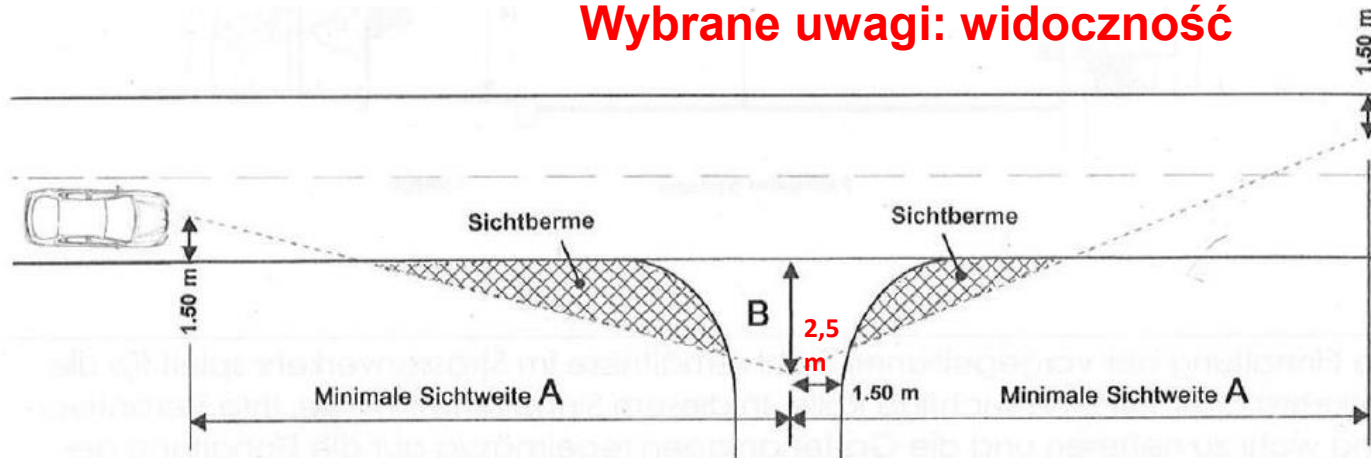
$L_1 = 3,0 \text{ m}; 5,0 \text{ m}; 2,0 \text{ m}$

$h_1 = h_2 = 1,1 \text{ m}$

$$L_2 = \frac{t_{dec} \cdot V_{dn}}{3,6} + \frac{V_{dn}^2}{25,92(d - 0,1 \cdot i)}$$

Wybrane uwagi: widoczność

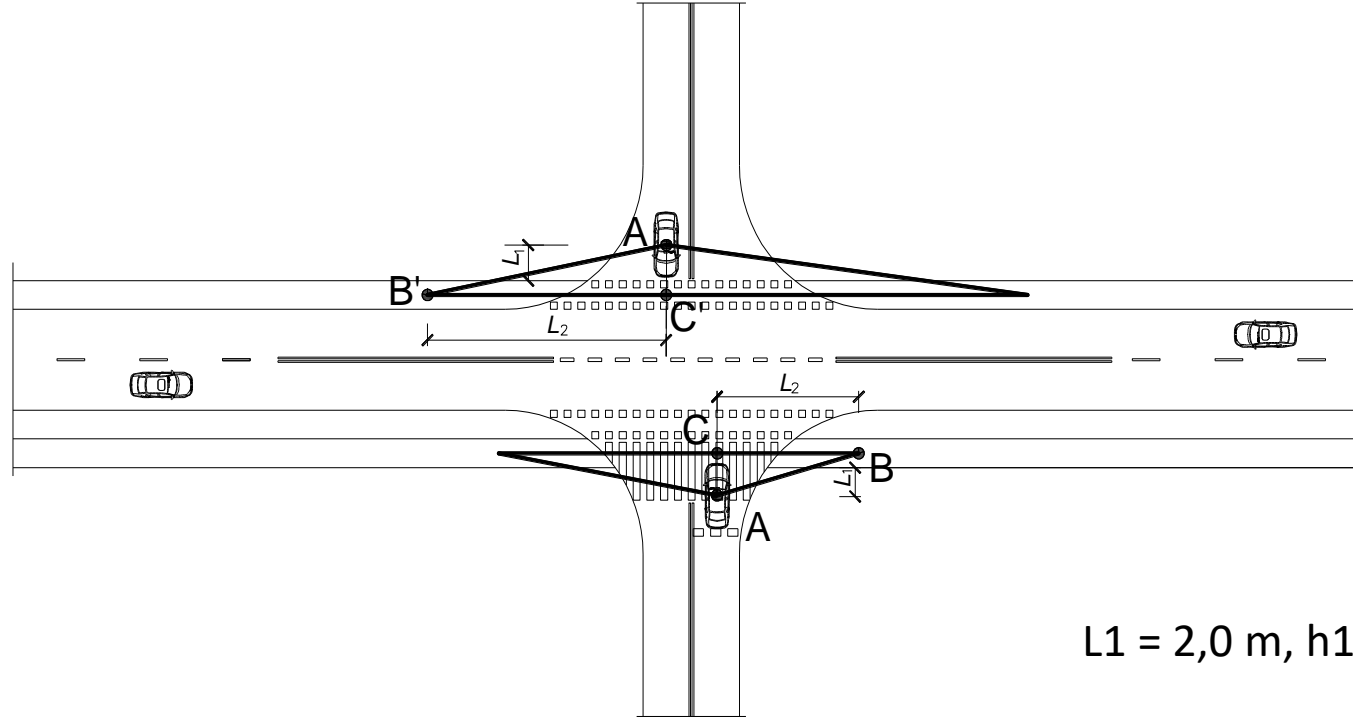

Wymagana odległość widoczności w zależności od V_{dop}

Erforderliche Knotensichtweiten entsprechend der signalisierten Höchstgeschwindigkeit auf der vortrittsberechtigten Strasse (Innerorts)					
signalisierte Geschwindigkeit	20 km/h	30 km/h	40 km/h	50 km/h	60 km/h
minimale Sichtweite (a)	10 – 15 m ³⁾	20 m 25 m ⁴⁾	35 m	50 m	70 m

Wjazdy na drogę

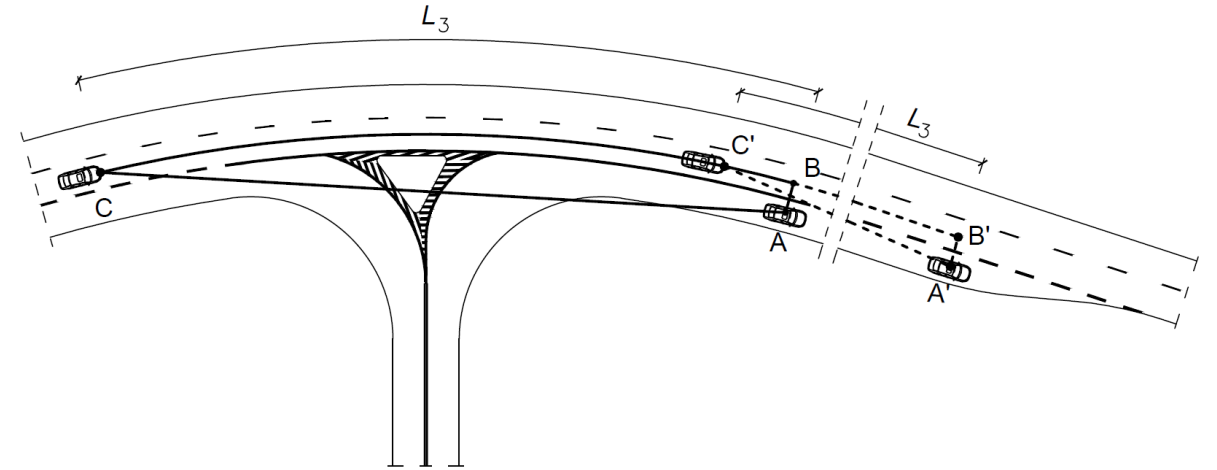
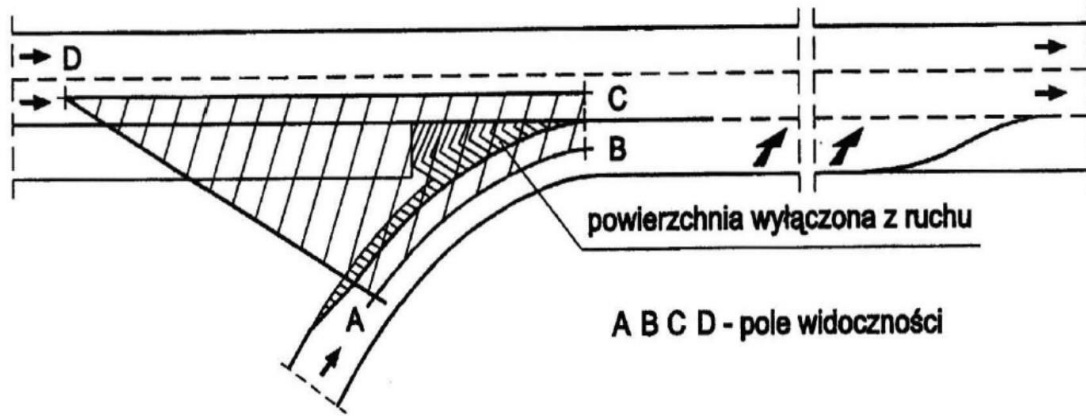
Pole widoczności przy ruszaniu z miejsca zatrzymania przez drogę dla pieszych i drogę dla rowerów

$$L_1 = 2,0 \text{ m}, h_1 = h_2 = 1,1 \text{ m}$$

Pochylenie podłużne drogi [%]	Najmniejsza odległość widoczności L_2 [m] przy prędkości do projektowania drogi dla rowerów V_{dpr} [km/h]:			
	12 km/h i droga dla pieszych	20 km/h	30 km/h	40 km/h
≤ 3	15	30	50	80
3-5	20	35	60	90
> 5	25	50	70	100

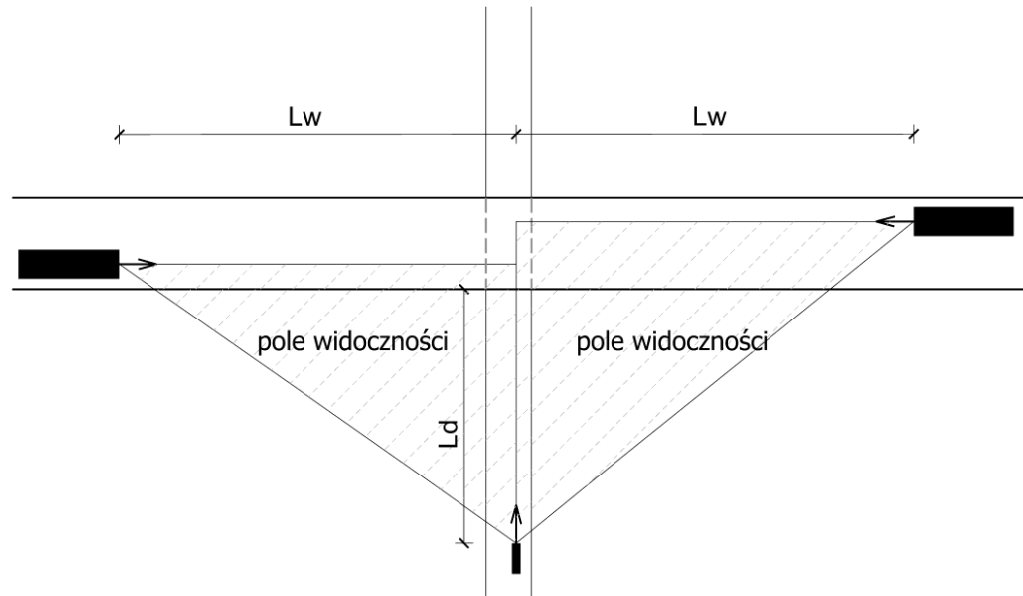
Widoczność na wjeździe z pasem włączania

Prędkość do projektowania V_{dp} [km/h]	≥ 100	90	80	70	60	50	40
Długość odcinka L_3 pola widoczności dla dróg klas A, S i GP [m]	290	250	205	170	140	115	90
Długość odcinka L_3 pola widoczności na skrzyżowaniach [m]	-	125	110	95	80	70	50

Pole widoczności na przejeździe dla rowerzystów

Prędkość roweru [km/h]	12	20
L_d [m] przy pochyleniu podłużnym drogi dla rowerów 0%	12	24
L_d [m] przy pochyleniu podłużnym drogi dla rowerów -6%	14	30

Prędkość dopuszczalna na jezdni drogi [km/h]	20	30	40	50	60
Odległość widoczności L_w [m]	28	42	56	70	91
Odległość widoczności L_d [m] przy prędkości dopuszczalnej na drodze < 60 [km/h]	2				
Odległość widoczności L_d [m] przy prędkości dopuszczalnej na drodze równej 60 [km/h]	4				

Prędkość dopuszczalna na jezdni drogi [km/h]	20	30	40	50	60
Odległość widoczności L_w [m] przy pochyleniu podłużnym drogi dla rowerów 0%	35	52	70	87	104
Odległość widoczności L_w [m] przy pochyleniu podłużnym drogi dla rowerów -6%	41	62	83	103	125

Odległość widoczności	Krzyżowanie się dróg dla rowerów i dróg dla pieszych i rowerów)	Krzyżowanie się dróg dla rowerów i dróg dla pieszych z ruchem pieszych
L_w [m]	25,0	4,5
L_d [m]	25,0	7,5

UWAGI KOŃCOWE

- **Kryterium bezpieczeństwa ruchu w projektowaniu infrastruktury drogowej pozostaje podstawowym kryterium o charakterze obligatoryjnym**
- **Przepisy techniczno-budowlane nie mogą objąć wszystkich możliwych przypadków rozwiązań istotnych z uwagi na brd. Dlatego niezwykle istotnym jest dopełnianie przepisów aktualizowaną wiedzą techniczną przez projektantów**
- **Zachowanie standardów brd można uzyskać przez „rozwiązania kompensujące brak spełnienia wymagań WT”**

**Dziękuję za uwagę
sgaca@pk.edu.pl**